

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять з курсу
«Розміщення продуктивних сил»
для студентів усіх форм навчання спеціальності
051 — «Економіка»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 2 від 17.05.2019.

Харків
НТУ «ХПІ»
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять з курсу
«Розміщення продуктивних сил»
для студентів усіх форм навчання спеціальності
051 — «Економіка»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 2 від 17.05.2019.

Харків
НТУ «ХПІ»
2019

Методичні вказівки до виконання практичних занять з курсу «Розміщення продуктивних сил» для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 — «Економіка» / уклад.: Гаврись О. О, Гаврись О. М., Майстро Р. Г. — Харків : НТУ «ХПІ», 2019. — 43 с.

Укладачі: О. О. Гаврись
О. М. Гаврись
Р. Г. Майстро

Рецензент А. І. Яковлєв

Кафедра економіки і маркетингу

ВСТУП

Поряд з лекційними, важливе місце у навчальному процесі займають практичні заняття, що покликані сформувати у студентів систему знань, умінь і практичних навичок щодо обґрунтування розміщення продуктивних сил на рівні країни і регіонів в умовах ринкових відносин з урахуванням конкретної економічної ситуації.

Україна – одна з найбільших європейських держав (займає приблизно 5,7 % Європи), територія якої неоднорідна за природними умовами і ресурсами, щільністю і складом населення, рівнем і структурою розвитку господарства та іншими факторами. Всі перераховані фактори є основою для внутрішньодержавного територіального поділу праці, на базі якого формуються своєрідні природногосподарські утворення – так звані економічні райони. Економічне районування є важливим фактором територіальної організації та управління господарством країни, воно передбачає розподіл території з урахуванням об'єктивних закономірностей територіального поділу праці, формування територіально-виробничих комплексів різного масштабу.

Мета даних методичних вказівок полягає у розкритті особливостей розміщення продуктивних сил за всіма економічними районами України, для цього студентам запропоновано тестові завдання, які дозволяють всебічно дослідити дану проблему.

Завдання методичних вказівок – сформувати у студентів систему знань про закономірності, принципи та фактори розвитку та розміщення продуктивних сил, їхній стан, розташування та перспективи розвитку, природно-ресурсний потенціал регіонів, демографічну і трудоворесурсну ситуацію та її вплив на територіальну організацію продуктивних сил тощо.

Предметом курсу є просторова організація продуктивних сил на різних рівнях: населений пункт, низовий адміністративний район, область чи автономна республіка, економічний район, країна в цілому. В даних методичних вказівках буде зосереджено увагу саме на економічних районах.

В методичних вказівках за кожним економічним районом запропоновано:

- 1) питання для всебічного вивчення економіко-географічних особливостей економічного району;
- 2) тестові завдання.

На даний час в Україні існує декілька варіантів поділу території на економічні райони – виділяють п'ять, дев'ять, дванадцять економічних районів, існують також й інші підходи. Однією з найбільш загально прийнятих є класи-

фікація, запропонована вченими Київського університету імені Тараса Шевченка, що містить дев'ять економічних районів (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Економічні райони України

Вивчення особливостей розміщення продуктивних включає послідовне дослідження всіх областей України, що належать до відповідних економічних районів. Кожен студент повинен приготувати та представити аудиторії презентацію обраної області, яка повинна мати назву «Економіко-географічна характеристика області». Необхідно коротко окреслити географічне положення області, природно-кліматичні умови, проаналізувати демографічну ситуацію, наявність корисних копалин і, головне, охарактеризувати економічне становище на поточний момент (промисловість, сільське господарство, будівництво, водне та лісове господарство, транспорт, торгівля і т.д.). В першу чергу приділити увагу промисловості, назвати та коротко охарактеризувати основні бюджетоутворювальні промислові підприємства області, визначити головні галузі сільського господарства. В останній частині потрібно коротко розглянути рекреаційний потенціал регіону, розказати про цікаві місця та людей області. У висновках треба декількома реченнями зробити підсумок щодо економіко-географічного становища області (доповідь повинна тривати 5–7 хвилин).

Варто користуватися сучасними джерелами інформації, оскільки ситуація мінлива і важливо, щоб факти, які буде донесено до аудиторії, були актуальними і точними.

Далі щоб перевірити наскільки уважно аудиторія його слухала доповідач повинен провести тести (розроблені ним раніше) на 10–15 питань по вибраній області з варіантами відповідей, наприклад:

1. Яка галузь промисловості найбільше розвинута в Харківській області:

- а) легка;
- б) харчова;
- в) хімічна;
- г) фарфоро-фаянсова.

Правильних варіантів відповіді може бути більше одного, про це треба попередити аудиторію. Відразу після завершення необхідно перевірити правильність, ще раз назвавши питання та представивши вірну відповідь. Далі всім протестованим слід розрахувати відсоток правильних відповідей. Послідовність доповідей наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Презентації за економічними районами України

№ п/п	Економічні райони України	Області	ПІБ студента, що готує презентацію області	Дата презентації
1	Північно-Східний (Слобожанщина)	Харківська		
		Полтавська		
		Сумська		
2	Донецький (Донбас)	Донецька		
		Луганська		
3	Столичний	Київська та м. Київ		
		Чернігівська		
		Житомирська		
4	Придніпровський (Нижнє Придніпров'я)	Дніпропетровська		
		Запорізька		
5	Центральний	Кіровоградська		
		Черкаська		
6	Подільський	Вінницька		
		Хмельницька		
		Тернопільська		
7	Карпатський	Львівська		
		Івано-Франківська		
		Закарпатська		
		Чернівецька		
8	Північно-Західний	Волинська		
		Рівненська		
9	Причорноморський	Одеська		
		Миколаївська		
		Херсонська		
		АР Крим та м. Севастополь		

1 ПІВНІЧНО-СХІДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Північно-східний економічний район»

1. Які основні підприємства машинобудівної галузі Харківської, Полтавської та Сумської областей. До яких галузей машинобудування вони належать?
2. Яка галузь важкого машинобудування найбільш розвинута в Харківській області?
3. Головні водні артерії областей, що входять до складу північно-східного економічного району.
4. Які галузі промисловості найбільш розвинені в цих областях? Основні підприємства.
5. Проранжуйте області Слобожанщини за площею та чисельністю населення. (Ранжування величин – розміщення величин у певному порядку за ступенем важливості, значущості і т. п.)
6. Складіть рейтинг п'яти провідних промислових центрів північно-східного економічного району.
7. Яка галузь переважає в структурі сільського господарства регіону?
8. Родовища яких корисних копалин розташовані в цьому економічному районі? Чи є тут родовища залізних та марганцевих руд?
9. Які з галузей харчової промисловості переважають в регіоні?
10. Найбільші підприємства кондитерської галузі цього економічного району.
11. Які типи електростанцій розташовані в даному економічному районі?
12. Чи є атомні електростанції в північно-східному економічному районі?
13. Міська агломерація це – територіальне утворення, яке виникає на базі великого міста (або декількох компактно розміщених міст – конурбація) та інших населених пунктів, у результаті розвитку яких створюються господарські, трудові, виробничі, рекреаційні, культурні та ін. зв'язки. Які міські агломерації розташовані в Північносхідному економічному районі?

Тести «Економіко-географічна характеристика Північно-східного економічного району»

1. Важке машинобудування – це сукупність галузей машинобудівного комплексу, що випускають великогабаритні та металомісткі машини, обладнання для енергетики, металургії, гірничодобувної та хімічної промисловості. Воно об'єднує виробництво металургійного, гірничо-шахтного, підйомно-транспортного, енергетичного та іншого обладнання. Для такого машинобудування характерними рисами є: випуск продукції невеликими серіями; висока

метало- та енергоємність; розташування поблизу сировинних (металургійних) баз і споживача. Як правило, у важкому машинобудуванні більше підприємств повного циклу, на яких відбувається заготовка і обробка деталей і складання готових виробів. Яка галузь важкого машинобудування найбільш розвинена в Харківській області?

- а) виробництво металургійного устаткування;
- б) виробництво гірничо-шахтного та бурового обладнання;
- в) виробництво енергетичного обладнання;
- г) підйомно-транспортне машинобудування;
- д) всі відповіді вірні.

2. В Україні сконцентровано понад 5 % світових запасів залізних руд. Які родовища розташовані в Північно-Східному економічному районі:

- а) Лавриківське родовище;
- б) Криворізьки залізнорудний басейн;
- в) Кусунгурське родовище;
- г) Придніпровський залізнорудний басейн;
- д) Лотарингський залізнорудний басейн;
- е) Кременчузький залізнорудний район.

3. Головна водна артерія Полтавської області - це річка:

- а) Дністер;
- б) Дніпро;
- в) Десна;
- г) Сіверський Донець.

4. Які підприємства розташовані в Північно-Східному економічному районі?

- а) ПАТ «Світлофор»;
- б) ВАТ «Мотор Січ»;
- в) ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»;
- г) ВАТ «Стаханівський завод феросплавів»;
- д) ДП «Південмаш»;
- е) ПАТ завод «Південкабель»;
- ж) ПАТ Конотопський арматурний завод;
- з) Державне підприємство «Завод «Електроважмаш».

5. В Україні п'ять атомних електростанцій (з них 4 діючих). В 2017 році внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному економічному районі?

- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.

6. Проранжуйте наступні області за площею?
- а) Сумська;
 - б) Одеська;
 - в) Чернівецька
 - г) Харківська.
7. Харківська область за чисельністю населення серед областей України:
- а) на 2-му місці;
 - б) на 3-му місці;
 - в) на 1-му місці;
 - г) на 4-му місці.
8. Які підприємства не розташовані в Північно-Східному економічному районі?
- а) ТДВ «Арцизький завод залізобетонних виробів»;
 - б) ПАТ завод «Світло Шахтаря»;
 - в) ПАТ Нікопольський завод феросплавів;
 - г) Суднобудівний завод «Завод Кузня на рибальському»;
 - д) ДП «Антонов»;
 - е) ПрАТ «Єврокар»;
 - ж) ПАТ «АвтоКрАЗ»
9. У структурі сільського господарства Північно-Східного економічного району по валовій продукції перше місце займає:
- а) тваринництво;
 - б) рослинництво.
10. Серед негативних сторін економіко-географічного положення Карпатського економічного району виділяються:
- а) найнижчий у країні рівень промислового розвитку;
 - б) суттєвий розрив у рівнях соціально-економічного розвитку між великими містами і віддаленими територіями
 - в) відсутність можливості прямого виходу до державного кордону;
 - г) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
 - д) незначні запаси мінерально-сировинних ресурсів;
 - е) опосередкованість виходу до морського узбережжя;
 - ж) критично недостатня зволоженість території.
11. Які з перерахованих промислових центрів розташовані в даному економічному районі?
- а) Конотоп;
 - б) Мелітополь;
 - в) Шостка;

- г) Краматорськ;
- д) Прилуки;
- е) Бердянськ;
- ж) Куп'янськ;
- з) Тростянець;
- и) Дрогобич.

12. Які кондитерські підприємства розташовані в даному районі?

- а) корпорація «Бісквіт-Шоколад»;
- б) шоколадна фабрика «Millennium»;
- в) кондитерська корпорація «Рошен»;
- г) кондитерська фабрика «Світоч»;
- д) ПрАТ «Монделіс Україна» (фабрика «Крафт Фудз Україна» («Корона»));
- е) Чортківська кондитерська фабрика.

2 ДОНЕЦЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Донецький економічний район»

1. Які галузі економіки (народного господарства) є провідними на Донбасі?
2. Які галузі промисловості найбільше розвинені в цьому економічному районі? Назвіть провідні підприємства.
3. Яку назву мало місто Донецьк раніше?
4. Луганська область раніше була частиною такої області:
5. Національний склад областей, що входять в цей економічний район.
6. Електроенергетика – галузь промисловості, що забезпечує електрифікацію господарства й побутові потреби на основі раціонального виробництва й розподілу електроенергії. Вона є складовою паливно-енергетичного комплексу (ПЕК). Електроенергетика – це виробництво різних видів електроенергії, її транспортування, теплові мережі, котельні та інші об'єкти. Одна зі специфічних особливостей електроенергетики полягає в тому, що її продукція не може нагромаджуватися для подальшого використання: виробництво електроенергії в кожен момент часу має відповідати розмірам її споживання. Електроенергетика впливає на територіальну організацію продуктивних сил, насамперед промисловості. Електроенергетика має величезне районоутворювальне значення. Електроенергію в Україні виробляють теплові (ТЕС), гідравлічні (ГЕС), гідроаккумулятивні (ГАЕС) та атомні (АЕС) станції. У перспективі набуде поширення ви-

користання екологічно чистої енергії Сонця і вітру. Які типи електростанцій виробляють більшу частину електроенергії на Донбасі?

7. Головна водна артерія областей даного району.

8. Які промислові центри розташовані в Донецькій та Луганській областях? На території яких областей розташований вугільний район Західний Донбас (це частина Донецького кам'яновугільного басейну)?

9. Які з перерахованих підприємств розташовані на Донбасі?

10. Проранжуйте області, що входять в Донецький економічний район за територією та населенням.

11. Яка середня щільність населення Донецької та Луганської областей?

12. Водозабезпеченість Донбасу порівняно з іншими економічними районами є (якою)?

13. Рівень урбанізації Донбасу порівняно з іншими економічними районами.

14. Які курорти розташовані в даному економічному районі?

15. Які області України є лідерами за щільністю населення?

16. Які проблеми розвитку характерні для Донецького економічного району?

17. Назвіть корисні копалини, які є в даному районі у великій кількості.

Тести «Економіко-географічна характеристика Донецького економічного району»

1. Які з перерахованих підприємств не розташовані в Донецькому економічному районі?

- а) ПАТ «Світло шахтаря»;
- б) МК «Азовсталь»;
- в) ПАТ «АвтоКрАЗ»;
- г) МК імені Ілліча;
- д) ПАТ «Концерн Стирол»;
- е) ПАТ «Конвеєр».

2. Місто Донецьк раніше мало таку назву:

- а) Станіслав;
- б) Катеринослав;
- в) Ворошиловград;
- г) Юзівка;
- д) Жданов;
- е) Сталіно.

3. Луганська область раніше була частиною такої області:

- а) Запорізька;
- б) Дніпропетровська;
- в) Донецька.

4. В економічному районі Донбас приблизно 60 % населення по національності:

- а) білоруси;
- б) с) українці;
- в) євреї;
- г) росіяни.

5. Електроенергетика – галузь промисловості, що забезпечує електрифікацію господарства й побутові потреби на основі раціонального виробництва й розподілу електроенергії. Вона є складовою паливно-енергетичного комплексу (ПЕК). Електроенергетика – це виробництво різних видів електроенергії, її транспортування, теплові мережі, котельні та інші об'єкти. Одна зі специфічних особливостей електроенергетики полягає в тому, що її продукція не може нагромаджуватися для подальшого використання: виробництво електроенергії в кожен момент часу має відповідати розмірам її споживання. Електроенергетика впливає на територіальну організацію продуктивних сил, насамперед промисловості. Електроенергетика має величезне районоутворювальне значення.

Електроенергію в Україні виробляють теплові (ТЕС), гідравлічні (ГЕС), гідроаккумулятивні (ГАЕС) та атомні (АЕС) станції. У перспективі набуде поширення використання екологічно чистої енергії Сонця і вітру. Які типи електростанцій виробляють більшу частину електроенергії на Донбасі?

- а) ТЕС;
- б) ГЕС;
- в) ГАЕС;
- г) АЕС;
- д) енергії Сонця і вітру;
- е) тут не виробляється електроенергія, цей регіон повністю залежний від інших регіонів України.

6. Головна водна артерія Донецької області це:

- а) Дніпро;
- б) Південний Буг;
- в) Дон;
- г) Десна;
- д) Сіверський Донець.

7. Які промислові центри розташовані в Донецькій та Луганській області?

- а) Мелітополь;

- б) Лисичанськ;
- в) Маріуполь;
- г) Краматорськ;
- д) Мукачево;
- е) Кременчук;
- ж) Шостка;
- з) Кадіївка (Стаханов).

8. На території яких областей розташований вугільний район Західний Донбас (це частина Донецького кам'яновугільного басейну):

- а) Херсонська;
- б) Харківська;
- в) Донецька;
- г) Луганська;
- д) Дніпропетровська;
- е) Полтавська.

9. Які з перерахованих підприємств розташовані на Донбасі?

- а) ДП «Завод імені Малишева»;
- б) Концерн «Азовмаш»;
- в) Стаханівський вагонобудівний завод;
- г) Крюковський вагонобудівний завод;
- д) ТОВ КЮЗ «Імперія золота» (ювелірний завод);
- е) МК імені Ілліча (металургійний комбінат);
- ж) ВАТ «Мотор Січ»;
- з) Завод зварювального обладнання ім. Патона;
- і) ПАТ «АвтоКрАЗ»;
- и) Корпорація «Богдан».

10. Водозабезпеченість Донбасу порівняно з іншими економічними районами є:

- а) високою;
- б) середньою;
- в) низькою.

11. Урбанізація Донбасу порівняно з іншими економічними районами є:

- а) найвищою в Україні;
- б) високою;
- в) середньою;
- г) низькою.

12. Які з зазначених курортів розташовані в даному економічному районі:

- а) Хмельник;

- б) Коблево;
- в) Трускавець;
- г) Слов'янськ;
- д) Яремче;
- е) Ялта.

13. Які області України є лідерами за щільністю населення?

- а) Донецька, Луганська, Харківська;
- б) Донецька, Львівська, Чернівецька;
- в) Донецька, Дніпропетровська, Київська.

14. Які проблеми розвитку характерні для Донецького району?

- а) високий рівень техногенного навантаження на навколишнє середовище;
- б) опосередкованість виходу до морського узбережжя
- в) недостатня кількість доріг з твердим покриттям.
- г) несприятливі кліматичні умови для рекреаційних цілей
- д) нерівномірність розвитку окремих частин району.

15. Назвіть корисні копалини, які є в даному районі у великій кількості:

- а) кам'яне вугілля, нафта, кам'яна сіль, золото;
- б) залізні та марганцеві руди, кам'яна сіль, ртутні руди (кіновар), уранові руди;
- в) кам'яна сіль, кам'яне вугілля, ртутні руди (кіновар), будівельні матеріали;
- г) нафта, газ, кам'яне вугілля, будівельні матеріали, самородна сірка.

16. Вкажіть правильні твердження, що характеризують промисловість Донецького економічного району України.

- а) провідною галуззю Донецького району є чорна металургія;
- б) потужна електроенергетика базується на вугільній промисловості;
- в) машинобудування району спеціалізується на виробництві обладнання для харчової та хімічної промисловості, сільськогосподарської техніки, літаків;
- г) хімічна промисловість виробляє азотні та фосфатні добрива, соду, анілінові барвники, синтетичні смоли і пластмаси, гумотехнічні вироби.

3 СТОЛИЧНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Столичний економічний район»

1. В якій із областей Столичного економічного району є досить значні запаси нафти та газу?

2. Яка кількість запасів корисних копалин областей цього економічного району у порівнянні з іншими областями України?

3. Електроенергетика – це вид промислової діяльності, що забезпечує виробництво, транспортування й постачання електроенергії та тепла (у вигляді гарячої води або пари). Вона впливає на розвиток усіх видів господарської діяльності та умови життя населення. Як важливий чинник розміщення виробництва, електроенергетика обумовлює особливості просторової організації національної економіки. До її підприємств тяжіють виробництва, у собівартості готової продукції яких високою є частка витрат на енергію. В Україні розташовано багато енергоємних підприємств, електрифікованих залізниць та міського електротранспорту, тому електроенергетика має особливе значення. В Україні в 2017 році АЕС виробляли $\approx 55,2$ %; ТЕС та ТЕЦ – ≈ 36 %; ГЕС та ГАЕС – $\approx 6,6$ %; ВЕС та СЕС – $\approx 1,2$ % електроенергії. Які типи електростанцій здебільшого забезпечують Столичний економічний район електроенергією та теплом?

4. Які найбільші підприємства розташовані в даному економічному районі?

5. Назвіть корисні копалини, які є в даному районі у суттєвій кількості.

6. Яка щільність населення м. Києва?

7. Яке місто є найбільшим в Київській області за чисельністю населення?

8. Водозабезпеченість столичного економічного району у порівнянні з іншими регіонами України.

9. Лісистість України та її областей.

10. Які галузі переважають у структурі сільського господарства Столичного економічного району?

11. В Україні 5 атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному ек. районі?

12. Які головні проблеми розвитку Столичного економічного району?

13. Які сільськогосподарські культури є провідними в Столичному районі?

14. Які електростанції розташовані в даному економічному районі?

Тести «Економіко-географічна характеристика Столичного економічного району»

1. В якій із областей Столичного економічного району є досить значні запаси нафти та газу?

а) в Чернігівській;

б) в Житомирській;

- в) в Київській;
- г) тут відсутні запаси нафти та газу.

2. У порівнянні з іншими областями України запаси корисних копалин Київської області:

- а) значні;
- б) середні;
- в) незначні.

3. Електроенергетика – це вид промислової діяльності, що забезпечує виробництво, транспортування й постачання електроенергії та тепла (у вигляді гарячої води або пари). Вона впливає на розвиток усіх видів господарської діяльності та умови життя населення. Як важливий чинник розміщення виробництва, електроенергетика обумовлює особливості просторової організації національної економіки. До її підприємств тяжіють виробництва, у собівартості готової продукції яких високою є частка витрат на енергію. В Україні розташовано багато енергоємних підприємств, електрифікованих залізниць та міського електротранспорту, тому електроенергетика має особливе значення.

11. В Україні 5 атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Які типи електростанцій забезпечують Столичний економічний район електроенергією та теплом?

- а) ТЕС;
- б) ГЕС та ГАЕС;
- в) АЕС;
- г) СЕС та ВЕС;
- д) тут не виробляється електроенергія, цей регіон повністю залежний від інших регіонів України.

4. Які підприємства не розташовані в даному економічному районі?

- а) суднобудівний завод «Океан»;
- б) завод зварювального обладнання ім. Патона;
- в) суднобудівне підприємство «Завод Кузня на Рибальському»;
- г) ПАТ «Слов'янські шпалери – КФТП» (Корюківська фабрика технічних паперів);
- д) ПАТ «Нікопольський завод феросплавів»;
- е) ДП Виробниче об'єднання «Південмаш».
- ж) Малинська фабрика банкотного паперу;
- з) ТОВ КЮЗ «Імперія золота» (ювелірний завод).

5. Назвіть корисні копалини, які є в даному районі у суттєвій кількості:

- а) торф, нафта, титанові руди, будівельні матеріали;

- б) залізні та марганцеві руди, уранові руди, руди кольорових металів;
 - в) кам'яна сіль, кам'яне вугілля, будівельні матеріали, золото;
 - г) нафта, газ, кам'яне вугілля, самородна сірка.
6. Яка щільність населення м. Києва?
- а) 3409 люд./км²;
 - б) 4687 люд./км²;
 - в) 3794 люд./км².
7. Яке місто є найбільшим в Київській області за чисельністю населення?
- а) Кагарлик;
 - б) Біла Церква;
 - в) Кривий Ріг;
 - г) Прилуки;
 - д) Бориспіль.
8. Водозабезпеченість столичного економічного району у порівнянні з іншими регіонами України є?
- а) високою;
 - б) середньою;
 - в) низькою.
9. Які підприємства розташовані в Столичному економічному районі?
- а) ПАТ «Концерн Стірол»;
 - б) ПАТ «Слов'янські шпалери – КФТП» (Корюківська фабрика технічних паперів);
 - в) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»
 - г) кондитерська фабрика «Рошеен»;
 - д) ПАТ «Крюковский вагонобудівний завод»;
 - е) Панчішна фабрика «Легка хода»;
 - ж) автомобільний завод «Богдан»;
 - з) ДП Завод «Електроважмаш».
10. Проранжуйте представлені області за лісистістю.
- а) Запорізька;
 - б) Київська;
 - в) Донецька;
 - г) Сумська;
 - д) Житомирська.
11. У структурі сільського господарства Столичного економічного району:
- а) рослинництво суттєво переважає тваринництво;
 - б) рослинництво не суттєво переважає тваринництво;

- в) тваринництво не суттєво переважає рослинництво;
- г) тваринництво суттєво переважає рослинництво.

12. В Україні п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному районі?

- а) так (напишіть яка);
- б) ні, не розташовані.

13. Які головні проблеми розвитку Столичного економічного району?

- а) проблема екологічної безпеки району (особливо деяких частин);
- б) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
- в) недостатня кількість доріг з твердим покриттям;
- г) недостатня зволоженість території;
- д) великий розрив у рівнях соціально-економічного розвитку окремих частин району.

14. Вкажіть правильні твердження, що характеризують Столичний економічний район.

- а) район характеризується найбільшими в Україні покладами корисних копалин;
- б) в цьому економічному районі добре розвинуті всі види транспорту;
- в) середня густота населення в економічному районі близька до середньої в країні.

15. Які сільськогосподарські культури є провідними в Столичному районі?

- а) цукрові буряки;
- б) баштанні культури;
- в) перець;
- г) зернові;
- д) льон-довгунець;
- е) помідори.

16. Які електростанції розташовані в даному економічному районі?

- а) Трипільська ТЕС;
- б) Дніпровська ГЕС;
- в) Зміївська ТЕС;
- г) Канівська ГЕС;
- д) Рівненська АЕС.

4 ПРИДНІПРОВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Придніпровський економічний район»

1. Металургія – базова галузь промисловості України, що забезпечує потреби країни в чорних і кольорових металах. Металургійний комплекс України включає ≈ 400 підприємств та дає близько 10 % надходжень в державний бюджет. Які великі центри металургії України розташовані в Придніпровському ек. районі?

2. В Україні сконцентровано більше 6 % світових запасів залізних руд. Які родовища розташовані в цьому регіоні?

3. Електроенергетика – це вид промислової діяльності, що забезпечує виробництво, транспортування й постачання електроенергії та тепла (у вигляді гарячої води або пари). Залежно від джерела енергії розрізняють теплові (ТЕС, ТЕЦ) – працюють на твердому, рідкому й газоподібному паливі, атомні (АЕС) – використовують збагачений уран або інші радіоактивні елементи, гідравлічні та гідро акумулятивні (ГЕС, ГАЕС) – використовують енергію водяного потоку, сонячні (СЕС) та вітрові (ВЕС) електростанції. Крім того, останнім часом невелику частину електроенергії виробляють блок-станції – електростанції, що належать споживачам.

В Україні в 2017 році АЕС виробляли $\approx 55,2$ %, ТЕС та ТЕЦ – ≈ 36 %, ГЕС та ГАЕС – $\approx 6,6$ %, ВЕС та СЕС – $\approx 1,2$ % електроенергії. Вкажіть які фактори є головними чинниками (факторами) розміщення яких типів електростанцій.

4. Яке місто є столицею західного Донбасу? В якій області воно розташоване?

5. В Україні 5 атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному районі? Якщо так – напишіть які.

6. Які галузі промисловості найбільше розвинуті в даному економічному районі.?

7. Які курорти розташовані в даному економічному районі?

8. Які з областей України є лідерами з виробництва електроенергії? На яких типах електростанцій?

9. Які найбільші підприємства розташовані в районі Нижнє Придніпров'я?

10. Основні природні передумови розвитку Придніпровського району.

11. Площа Придніпровського економічного району складає?

12. Проранжуйте області України за чисельністю населення (найбільші та найменші).

13. Які найбільші підприємства розташовані в Запорізькій області?

14. Які найбільші підприємства розташовані в Дніпропетровській області?

15. Міська агломерація це – територіальне утворення, яке виникає на базі великого міста (або декількох компактно розміщених міст – конурбація) та інших населених пунктів, у результаті розвитку яких створюються господарські, трудові, виробничі, рекреаційні, культурні та ін. зв'язки. Які міські агломерації України належать до даного району?

16. Які галузі транспортного та сільськогосподарського машинобудування розвинені в Придніпровському районі?

17. Проблеми розвитку даного економічного району.

Тести «Економіко-географічна характеристика Придніпровського економічного району»

1. Металургія – базова галузь промисловості України, що забезпечує потреби країни в чорних і кольорових металах. Металургійний комплекс України включає ≈ 400 підприємств та дає близько 10 % надходжень в державний бюджет. Які з названих центрів металургії України розташовані в Придніпровському районі?

- а) Костянтинівка;
- б) Нікополь;
- в) Новомосковськ.
- г) Маріуполь;
- д) Світловодськ

2. В Україні сконцентровано більше 6 % світових запасів залізних руд. Які родовища розташовані в цьому економічному районі?

- а) Білозірський залізнорудний район;
- б) Криворізьський залізнорудний басейн;
- в) Керченський залізнорудний басейн;
- г) Приазовський залізнорудний район;
- д) Лотарингський залізнорудний басейн;
- е) Кременчузький залізнорудний район.

3. Електроенергетика – це вид промислової діяльності, що забезпечує виробництво, транспортування й постачання електроенергії та тепла (у вигляді гарячої води або пари).

Залежно від джерела енергії розрізняють теплові (ТЕС, ТЕЦ) – працюють на твердому, рідкому й газоподібному паливі, атомні (АЕС) – використовують

збагачений уран або інші радіоактивні елементи, гідравлічні та гідро акумулятивні (ГЕС, ГАЕС) – використовують енергію водяного потоку, сонячні (СЕС) та вітрові (ВЕС) електростанції. Крім того, останнім часом невелику частину електроенергії виробляють блок-станції – електростанції, що належать споживачам. В Україні в 2017 році АЕС виробляли $\approx 55,2$ %, ТЕС та ТЕЦ – ≈ 36 %, ГЕС та ГАЕС – $\approx 6,6$ %, ВЕС та СЕС – $\approx 1,2$ % електроенергії. Вкажіть головними чинниками (факторами) розміщення яких типів електростанцій є:

- а) наявність значної кількості споживачів та проблем з традиційними паливними ресурсами;
- б) райони з великою швидкістю та постійністю вітру або зі значною кількістю сонячної енергії;
- в) наявність паливних ресурсів та значної кількості споживачів електроенергії;
- г) наявність гідроресурсів.

4. Яке місто є столицею західного Донбасу? В якій області воно розташоване?

- а) Донецьк;
- б) Павлоград;
- в) Світловодськ;
- г) Кривий Ріг.

5. В Україні 5 атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному районі?

- а) так (напишіть яка);
- б) ні, не розташовані.

6. Які галузі промисловості найбільше розвинуті в даному економічному районі?

- а) чорна металургія;
- б) харчова;
- в) легка;
- г) деревообробна.
- д) машинобудування;

7. Які з зазначених курортів розташовані в даному економічному районі?

- а) Кирилівка;
- б) Бердянськ;
- в) Кароліно-Бугаз;
- г) Затока;

- д) Залізний порт;
 - е) Синяк.
8. Яка з представлених областей є лідером з виробництва електроенергії?
- а) Запорізька;
 - б) Дніпропетровська;
 - в) Донецька;
 - г) Харківська.
9. Які підприємства розташовані в районі Нижнє Придніпров'я?
- а) ПАТ «Світлофор»;
 - б) ВАТ «Мотор Січ»;
 - в) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»;
 - г) ПАТ «Крюковский вагонобудівний завод»;
 - д) ДП Виробниче об'єднання «Південмаш»;
 - е) ДП Завод «Електроважмаш»;
 - ж) ПраТ «Бориспільський автозавод» (корпорація «Еталон»).
10. Основні природні передумови розвитку Придніпровського району:
- а) в районі майже відсутні запаси бурого та кам'яного вугілля;
 - б) лісистість цього економічного району одна з найнижчих в Україні;
 - в) лісистість цього економічного району середня по Україні;
 - г) ґрунтово-кліматичні умови не сприяють розвитку сільського господарства;
 - д) тут розташовані найбільші в Україні родовища залізної та марганцевої (манганової) руди.
11. Площа Придніпровського економічного району складає:
- а) 59,1 тис. км²;
 - б) 84 тис. км²;
 - в) 45,5 тис. км²;
 - г) 113,4 тис. км².
12. Проранжуйте представлені області України за чисельністю населення:
- а) Дніпропетровська;
 - б) Донецька;
 - в) Харківська;
 - г) Чернігівська;
 - д) Київська
13. Які підприємства розташовані в Запорізькій області?
- а) ПАТ «Нікопольський завод феросплавів»;
 - б) ПАТ «Мотор Січ»;

- в) ПАТ «Турбоатом»;
- г) ПАТ «Український графіт»;
- д) ВАТ «АвтоЗАЗ»;
- е) ТОВ «Новокаховський електромеханічний завод» (ТОВ «НВП НКЕМЗ»).

14. Які підприємства розташовані в Дніпропетровській області?

- а) ПАТ «Завод "Павлоградхіммаш" ;
- б) ВАТ «Арцизький завод залізобетонних виробів»;
- в) МК «Азовсталь»;
- г) ДП Виробниче об'єднання «Південмаш»;
- д) Корпорація «Богдан»;
- е) ПАТ «Нікопольський завод феросплавів»;
- ж) суднобудівний завод «Океан»;
- з) Запорізький суднобудівний завод.

15. Міська агломерація це – територіальне утворення, яке виникає на базі великого міста (або декількох компактно розміщених міст – конурбація) та інших населених пунктів, у результаті розвитку яких створюються господарські, трудові, виробничі, рекреаційні, культурні та ін. зв'язки. Які з представлених міських агломерацій України належать до даного економічному району?

- а) Мелітопольська;
- б) Житомирська;
- в) Маріупольська;
- г) Бердянська.

16. Які галузі транспортного та сільськогосподарського машинобудування розвинені в Придніпровському районі?

- а) вагонобудування;
- б) автомобілебудування;
- в) суднобудування;
- г) літакобудування;
- д) тракторобудування.

5 ЦЕНТРАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Центральний економічний район»

1. Що таке гідрологічна пам'ятка природи? Які найбільші подібні об'єкти є в Україні? Чи розташовані якісь із них у областях даного економічного району?

3. Серед негативних сторін економіко-географічного положення даного економічного району виділяються...

4. Яка середня густота населення у Центральному економічному районі?
5. Чи в якійсь із областей, що входять до складу Центрального економічного району обсяги випуску продукції сільського господарства переважають над промисловістю?
6. Які найбільші підприємства розташовані в Центральному економічному районі?
7. Потреби господарського комплексу України зумовили необхідність будівництва великої кількості водосховищ. В цілому, всі водосховища України утримують об'єм води, що перевищує середній річний стік Дніпра. Найбільші водосховища (загалом шість) створено на Дніпрі. Чи якісь з них протікають по території Центрального економічного району? Якщо так, то які?
8. Промисловими вузлами Центрального економічного району є ...
9. Родовища яких унікальних корисних копалин розташовані в областях, що входять до складу цього економічного району.
10. Родовища і прояви золота встановлені в 117 країнах світу. Світові ресурси золота (включаючи запаси і прогнозні ресурси) оцінюються в 200–270 тис.т. Майже половина їх припадає на ПАР. В Україні виділяються три золотоносні провінції: Карпати, Донбас та Український щит. Головною золотоносною провінцією України є Український щит, загальні прогнозні ресурси якого визначаються у 2400 тонн золота. Чиє знайдено запаси золота в якійсь із областей Центрального економічного регіону? Якщо так, то в якій?
11. В Україні 5 атомних електростанцій (4 діючих). Варто зазначити, що атомна енергетика об'єктивно посіла провідне місце у забезпеченні країни електроенергією. Лише близько чверті встановлених генеруючих потужностей країни складають АЕС, але при цьому вони виробляють більше 50 % електроенергії (точніше 56,6% за підсумками 2017 року). Чи розташована якась АЕС в Центральному економічному районі? Якщо так, то яка?
12. Яка область Центрального економічного району переважає за чисельністю та щільністю населення?
13. Чи наявні запаси горючих корисних копалин в Центральному економічному районі? Якщо так, то які?

Тести «Економіко-географічна характеристика Центрального економічного району»

1. Гідрологічна пам'ятка природи це:
 - а) природоохоронна територія, пам'ятка природи, котра включає в себе водні об'єкти (водойми, водоспади, джерела і т. д.), що мають наукову, культурно-пізнавальну або естетичну цінність і охороняються державою;

- б) окремі дерева чи рослинні асоціації, котрі мають вагоме наукове, культурне, історичне або естетичне значення та повний заповідний режим;
- в) унікальні або типові геологічні об'єкти, що мають наукову, культурно-пізнавальну або естетичну цінність і охороняються державою;
- г) природоохоронна територія, пам'ятка природи, котра включає в себе природні комплекси – окремі місця поширення дикої фауни.

2. Чорний ліс – великий лісовий масив (близько 90 тис. га). загальною площею понад 26 га. Чорний ліс складається в основному з грабових та дубових лісів, хоча тут успішно ростуть берези, верби, осоки, вільхові дерева. У глибині Чорного лісу розташоване унікальне сфагнове болото «Чорний ліс». Воно покрито сфагнумом - особливим видом торф'яного моху, папороттю, лишайниками, хвощами, орхідеями, комахоїдними росичками, очеретом та іншою рослинністю. У центральній частині болота «Чорний ліс» розташоване озеро Берестовате, або як його називають в народі Чорне або Бездонне озеро. З 1975 року болото «Чорний ліс» та Чорне озеро, що примикає до нього, є гідрологічною пам'яткою природи. В якій області розташована ця пам'ятка?

- а) Кіровоградська;
- б) Херсонська;
- с) Черкаська;
- д) Житомирська.

3. Серед негативних сторін економіко-географічного положення даного економічного району виділяються:

- а) відсутність можливості прямого виходу до державного кордону;
- б) опосередкованість виходу до морського узбережжя;
- в) відсутність на території водних ресурсів;
- г) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
- д) велика кількість гірських масивів, що заважає розвитку сільського господарства.

4. Середня густота населення у Центральному економічному районі:

- а) суттєво нижча від середньої в Україні;
- б) приблизно дорівнює середній в Україні;
- в) дещо вища від середньої в Україні.

5. В яких областях, що входять до складу Центрального економічного району обсяги випуску продукції сільського господарства переважають над промисловістю?

- а) в Кіровоградській;
- б) в Черкаській;
- в) обидві відповіді вірні;

г) обидві відповіді невірні.

6. Які підприємства розташовані в Центральному економічному районі?

а) кондитерська фабрика «Рошен»;

б) ВАТ «Азот»;

в) Завод «Гідросила»;

г) автомобільний завод «Богдан»;

д) ЗАТ «Сармат».

7. Потреби господарського комплексу України зумовили необхідність будівництва великої кількості водосховищ. В цілому, всі водосховища утримують об'єм води, що перевищує середній річний стік Дніпра. Найбільші водосховища (загалом шість) створено на Дніпрі. Чи якісь з них протікають по території Центрального економічного району? Якщо так, то які?

а) Київське;

б) Канівське;

в) Кременчуцьке;

г) Кам'янське (Дніпродзержинське);

д) Дніпровське;

е) Каховське;

ж) тут немає водосховищ.

8. Промисловими вузлами Центрального району є:

а) Олександрійський;

б) Конотопський;

в) Кременчуцький;

г) Ніжинський;

д) Уманський;

е) Шосткінський.

9. В Кіровоградській області розташовані Ватутінське та Новокосятинівське родовища на яких видобувають:

а) буре вугілля;

б) залізну руду;

в) уранову руду;

г) нікелеву руду.

10. Родовища і прояви золота встановлені в 117 країнах світу. Світові ресурси золота (включаючи запаси і прогнозні ресурси) оцінюються в 200–270 тисяч тон, майже половина їх припадає на ПАР. В Україні виділяються три золотоносні провінції: Карпати, Донбас та Український щит. Головною золотоносною провінцією України є Український щит, загальні прогнозні ресурси якого визначаються у 2400 тонн золота. Тут найбільш досконало вивчено шість родо-

вищ: Майське, Клишівське, Юр'ївське, Сергіївське, Балка Золота та Балка Широка. Ресурси, оцінені в їх межах, становлять понад 620 т золота. В якій з областей Центрального економічного регіону знайдено запаси золота?

- а) Кіровоградській;
- б) Черкаській;
- в) обидві відповіді вірні;
- г) обидві відповіді невірні.

11. В Україні п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2012 році вклад атомної енергетики становив 46 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташована якась з них в Центральному економічному районі?

- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.

12. Які підприємства не розташовані в Центральному економічному районі? Напишіть області, в яких вони розташовані.

- а) суднобудівний завод «Океан»;
- б) суднобудівне підприємство «Кузня на Рибальському»;
- в) ПАТ «Слов'янські шпалери – КФТП» (Корюківська фабрика технічних паперів);
- г) ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат»;
- д) Малинська фабрика банкнотного паперу (тут виготовляють гривню);
- е) Новоукраїнський комбінат хлібопродуктів (Новоукраїнський КХП);
- ж) ВАТ «Азот».

13. Яка область переважає за чисельністю та щільністю населення?

- а) Кіровоградська;
- б) Черкаська;
- в) однакова чисельність населення.

14. Запаси бурого вугілля і торфу знаходяться в:

- а) Кіровоградській області;
- б) Черкаській області;
- в) обидві відповіді вірні;
- г) обидві відповіді невірні.

6 ПОДІЛЬСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Подільський економічний район»

1. Які галузі народного господарства є бюджетотворювальними для областей даного економічного району?

2. Проблемами економічного розвитку Подільського району є:
3. Які найбільші підприємства розташовані в даному економічному районі? До яких галузей вони належать?
4. Які з перерахованих електростанцій розташовані в Подільському економічному районі?
5. В Україні п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 році внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному ек. районі?
6. Міська агломерація це – територіальне утворення, яке виникає на базі великого міста (або декількох компактно розміщених міст – конурбація) та інших населених пунктів, у результаті розвитку яких створюються господарські, трудові, виробничі, рекреаційні, культурні та ін. зв'язки. Які з представлених міських агломерацій України належать до даного екон. району?
7. Рівень урбанізації в даному регіоні є...
8. З річок найбільше значення в Подільському економічному районі мають...
9. Які головні експортні позиції Подільського району?
10. Серед галузей промисловості в даному районі провідними є...
11. Газотранспортна система (ГТС) України – одна з найбільших у світі. Вона виконує дві основні функції: забезпечення природним газом внутрішніх споживачів та транзит природного газу через територію України у країни Західної та Центральної Європи. Чи проходять магістральні газопроводи по території Подільського економічного району?
12. Яка щільність населення даного економічного району?
13. Який рівень родючості ґрунтів характерний для даного економічного району?
14. Особливості рекреаційного потенціалу Подільського економічного району.

Тести «Економіко-географічна характеристика Подільський економічного району»

1. Вкажіть правильні твердження стосовно Подільського економічного району:
 - а) район має винятково сприятливі природні умови і ресурси для розвитку багатогалузевого сільського господарства;
 - б) цьому економічному району притаманні значні маятникові міграції населення;

- в) тут сконцентровано досить значні запаси паливних та рудних викопних ресурсів, а також хімічної сировини;
- г) лісистість областей, що входять до цього економічного району дещо вища від середньої в Україні;
2. Проблемами економічного розвитку цього економічного району є:
- а) деякий надлишок трудових ресурсів, особливо у сільській місцевості;
- б) відносно низький порівняно з іншими регіонами рівень розвитку промислового виробництва;
- в) відсутність можливості прямого виходу до державного кордону;
- г) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
- д) досить великий для України природний приріст населення;
- е) заболоченість значної території.
3. Які підприємства розташовані в даному економічному районі?
- а) кондитерська фабрика «Рошен»;
- б) ювелірний завод «Кристал»;
- в) завод «Гідросила»;
- г) автомобільний завод «Богдан»;
- д) Малинська фабрика банкнотного паперу;
- е) ДП «Консервний завод «ВАТ Дубноцукор»;
- ж) ПрАТ «Єврокар»;
- з) ВАТ «Волинь-цемент».
4. Які з перерахованих електростанцій розташовані в Подільському економічному районі?
- а) Бурштинська ТЕС;
- б) Дністровська ГЕС;
- в) Ладижанська ТЕС.
- г) Каховська ГЕС;
- д) ДніпроГЕС.
5. В Україні п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 році внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташовані АЕС в даному районі?
- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.
6. Міська агломерація це – територіальне утворення, яке виникає на базі великого міста (або декількох компактно розміщених міст – конурбація) та інших населених пунктів, у результаті розвитку яких створюються господарські, трудові, виробничі, рекреаційні, культурні та ін. зв'язки. Які з представлених міських агломерацій України належать до даного економічного району?

- а) Кам'янець-Подільська агломерація;
- б) Дрогобицько-Стрийська конурбація;
- в) Вінницька агломерація;
- г) Каховська агломерація;
- д) Кропивницька агломерація.

7. Рівень урбанізації в даному регіоні є:

- а) одним з найвищих в Україні;
- б) дещо вищий ніж середній в Україні;
- в) близький до середнього по державі;
- г) дещо нижчий ніж середній в Україні;
- д) одним з найнижчих в Україні.

8. З річок найбільше значення в Подільському районі мають:

- а) Дніпро;
- б) Сіверський Донець;
- в) Десна.
- г) Південний Буг;
- д) Дністер;

9. Головними експортними позиціями Подільського району є:

- а) обладнання для нафто-газової та легкої промисловості, автобуси, автокрани, телевізори, конвеєрні лінії, прилади, хутряні вироби тощо;
- б) цукор, овочі та фрукти, мінер. добрива, продукція лісохімічних підприємств, тканини, будівельні матеріали, бурякозбиральні комбайни тощо;
- в) вугілля, метали, лісоматеріали, вантажні та легкові автомобілі, автобуси, синтетичне і штучне волокно, машини та обладнання тощо;.

10. Серед галузей промисловості в даному районі провідними є:

- а) харчова промисловість;
- б) машинобудування;
- в) нафтовидобувна та нафтопереробна;
- г) чорна металургія;
- д) металообробка.

11. Газотранспортна система (ГТС) України – одна з найбільших у світі. Вона виконує дві основні функції: забезпечення природним газом внутрішніх споживачів та транзит природного газу через територію України у країни Західної та Центральної Європи. Чи проходять магістральні газопроводи по території Подільського економічного району?

- а) так;
- б) ні.

12. Які з зазначених курортів належать до цього економічного району?

- а) Хмельник;
- б) Коблево;
- в) Трускавець;
- г) Слов'янськ;
- д) Кам'янець-Подільський
- е) Шешори;
- ж) Синяк.

7 КАРПАТСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Карпатський економічний район»

1. Якими є показники рівня сільськогосподарської освоєності, розораності та родючості ґрунтів даного економічного району?
2. Які типи електростанцій розташовані в даному економічному районі? Які найбільші з них?
3. Лісистість Карпатського економічного району у порівнянні з середньою в Україні.
4. Питома вага нафти та газу, що видобувається у Карпатському економічному регіоні складає відповідно % від всієї кількості, що наявна в Україні:
5. Головні передумови розвитку Карпатського економічного району.
6. Які відомі в Україні курорти розташовані в даному районі?
7. Які найвідоміші природні парки розташовані в Карпатському та Північно-Західному економічному районах?
8. Які великі промислові центри розташовані в Карпатському ек. районі?
9. Найбільші промислові підприємства даного економічного району. Які великі кондитерські підприємства розташовані тут?
10. Негативні сторони економіко-географічного положення Карпатського економічного району.
11. Особливості розселення та щільність населення областей цього економічного району.
12. Які найбільші та найменші за територією області України? Карпатського економічного району?
13. Структура експорту та імпорту регіону.
14. Які галузі сільського господарства найбільш розвинуті в даному районі?

Тести «Економіко-географічна характеристика Карпатського економічного району»

1. Показники рівня сільськогосподарської освоєності, розораності та родючості ґрунтів карпатського економічного району є:

- а) найнижчими в Україні;
- б) найвищими в Україні;
- в) середніми по державі.

2. В Україні діють п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташована якась з них в Карпатському економічному районі?

- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.

3. Ліси України за своїм призначенням і розташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та інші функції і забезпечують потреби суспільства в лісових ресурсах. До особливостей лісів та лісового господарства України відносяться:

- відносно низький середній рівень лісистості території країни;
- зростання лісів у різних природних зонах (Полісся, Лісостеп, Степ, Українські Карпати та гірський Крим), що містить істотні відмінності щодо лісорослинних умов, методів ведення лісового господарства, використання лісових ресурсів та корисних властивостей лісу;
- переважно екологічне значення лісів та висока їх частка (до 50 %) з режимом обмеженого лісокористування;
- високий відсоток заповідних лісів (16,1 %), який має стійку тенденцію до зростання;
- значна площа лісів зростає у зоні радіоактивного забруднення;
- половина лісів України є штучно створеними і потребують посиленого догляду.

Загальна площа лісового фонду України становить – 10,4 млн. га, із яких вкритих лісовою рослинністю – 9,6 млн. га. Лісистість території країни становить 15,9 %. За 50 років площа лісів зросла на 21 %, а запас деревини майже у три рази. Лісистість Карпатського економічного району є:

- а) середньою по державі;
- б) найвищою в Україні;
- в) найнижчою в Україні;
- г) дещо вищою ніж середня в Україні;

д) дещо нижчою ніж середня в Україні.

4. У середині минулого століття Україна була одним з великих світових постачальників газу. За рішенням радянського керівництва, розташованого в Москві, в 50-х роках у короткі терміни було побудовано магістральні газопроводи з Дашавського газового родовища на Прикарпатті до Мінська і Ленінграду з відгалуженням на Вільнюс і Ригу, а також з української Шебелинки на Курськ, Брянськ, Орел, Москву. Тоді видобуток газу в Україні зростав небаченими темпами (млрд кубічних метрів на рік): 1950 р. – 1,5; 1960 р. – 14,3; 1970 р. – 60,9. В експлуатацію вводилися лише великі, легкодоступні родовища. Пік видобутку газу припав на 1973–1977 рр., коли щороку в Україні видобувалося понад 68 млрд кубометрів газу, тобто майже вчетверо більше, ніж споживалося на той час в УРСР, яка працювала на всю промисловість СРСР. Таким чином радянське керівництво розпорядилося максимально виснажити українські запаси нафти та газу.

Зараз у державному балансі України враховано 323 родовища запасів нафти та газу. Щорічний видобуток за останні роки становив ≈ 4 млн т нафти з конденсатом і 18 млрд. м³ газу, що дорівнює відповідно 10 і 20 % обсягів цих видів сировини, які щороку споживає країна. Яка питома вага нафти та газу, що видобувається у Карпатському економічному регіоні (відповідно %) від всієї кількості, що наявна в Україні:

- а) 20 % та 10 %;
- б) 45 % та 55 %;
- в) 75 % та 85 %;
- г) в цьому економічному районі взагалі немає нафти;
- д) в цьому економічному районі взагалі немає газу.
- е) в цьому економічному районі взагалі немає нафти та газу.

5. Головні передумови розвитку Карпатського економічного району:

- а) багаті земельні ресурси та високий рівень сільськогосподарського освоєння території;
- б) вигідне економіко-географічне положення;
- в) прямий вихід до морського узбережжя;
- г) поклади різноманітних корисних копалин;
- д) недостатня зволоженість території.

6. Які з зазначених курортів розташовані в даному економічному районі?

- а) Хмельник;
- б) Коблево;
- в) Трускавець;
- г) Слов'янськ;

- д) Яремче;
- е) Шешори;
- ж) Синяк.

7. Заснування національного природного парку «Синевир» пов'язане з унікальним красивим гірським озером Синевир. Для його збереження було організовано ландшафтний заказник державного значення «Синевирське озеро», потім створено НПП «Синевир». Його площа становить 43 га, тут є 53 види рослин і 43 види тварин, занесених до Червоної книги України. Синевир – це найбільше озеро в українських Карпатах та одне з Семи чудес України. В якій області розташований НПП «Синевир»?

8. Які великі промислові центри розташовані в Карпатському районі?

- а) Дрогобич;
- б) Олешки;
- в) Умань;
- г) Калуш;
- д) Мукачеве;
- е) Кременчук;
- ж) Баштанка.

9. Які підприємства не розташовані в даному економічному районі?

- а) об'єднання «Комунар»;
- б) ПрАТ «Єврокар»;
- в) ДП «Південмаш»;
- г) Малинська фабрика банкнотного паперу;
- д) ПАО «Конвеєр»;
- е) АТ ЛАЗ ;
- ж) ВАТ «НПК Галичина»;
- з) ВАТ «Пивобезалкогольний комбінат «Славутич».

10. Які області, що входять до складу Карпатського економічного району є найменшими за територією?

- а) Івано-Франківська та Чернівецька;
- б) Львівська та Чернівецька;
- в) Закарпатська та Чернівецька.

11. У структурі сільського господарства Карпатського економічного району:

- а) рослинництво суттєво переважає тваринництво;
- б) рослинництво не суттєво переважає тваринництво;
- в) тваринництво не суттєво переважає рослинництво;
- г) тваринництво суттєво переважає рослинництво.

12. Які з підприємств розташовані в даному економічному районі?

- а) ЗАТ «Світоч»;
- б) кондитерська фабрика «Рошен»;
- в) автомобільний завод «Богдан»;
- г) ЗАТ «Ізмаїльський винзавод»;
- д) ВАТ «Хутрофірма Тисмениця»;
- е) ПАТ «Світлофор»;
- ж) ВАТ «ЛуАЗ»;
- з) Бурштинський лісокомбінат;
- и) ТОВ «Полісся-продукт».

13. Серед негативних сторін економіко-географічного положення Карпатського економічного району виділяються:

- а) найнижчий у країні рівень промислового розвитку;
- б) недостатня зволоженість території;
- в) відсутність можливості прямого виходу до державного кордону;
- г) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
- д) несприятливі кліматичні умови для рекреаційних цілей;
- е) незначні запаси мінерально-сировинних ресурсів;
- ж) опосередкованість виходу до морського узбережжя.

8 ПІВНІЧНО-ЗАХІДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Північно-західний економічний район»

1. Найбільші промислові підприємства даного економічного району. Які галузі машинобудування добре розвинуті тут?
2. Які типи електростанцій розташовані в даному економічному районі? Які найбільші з них?
3. Лісистість Північно-Західного економічного району у порівнянні з середньою в Україні.
4. Які відомі в Україні курорти розташовані в даному економічному районі?
5. Рисами економічного розвитку цього економічного району є...
6. Які найвідоміші природні парки розташовані в Північно-Західному економічному районі?
7. Які промислові центри розташовані в Північно-Західному районі?
8. В якому з економічних районів України найвища середня щільність населення?

9. В якому з економічних районів України фіксується найбільша народжуваність в Україні?

10. Які з областей, що входять в даний економічний район є лідерами за площею та кількістю населення?

Тести «Економіко-географічна характеристика Північно-західного економічного району»

1. Які підприємства розташовані в даному економічному районі? (4 варіанти).

- а) кондитерська фабрика «Рошен»;
- б) завод АТ СКФ «Україна»;
- в) завод «Гідросила»;
- г) автомобільний завод «Богдан»;
- д) Малинська фабрика банкнотного паперу;
- е) ДП «Консервний завод «ВАТ Дубноцукор»;
- ж) ПрАТ «Єврокар»;
- з) ВАТ «Волинь-Цемент».

2. В Україні діють п'ять атомних електростанцій (4 діючих). В 2017 году внесок атомної енергетики складав більше 55 % від загального виробництва електроенергії в країні. Чи розташована якась з них в даному економічному районі?

- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.

3. Ліси України виконують переважно водоохоронні (вплив на вологість повітря, регулювання режиму водозбору, водосток, покращення якості води), захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі функції і забезпечують потреби суспільства в лісових ресурсах. Загальна площа лісового фонду України – 10,4 млн. га, із яких заповідних лісів близько 15,8 %. Середня лісистість території країни становить 15,9 % (найнижча – в Запорізькій 3,7 %, Миколаївській – 4 % та Херсонській – 4,1 % областях). Лісистість Північно-Східного економічного району є:

- а) середньою по державі;
- б) суттєво вищою ніж середня в Україні;
- в) суттєво нижчою ніж середня в Україні;
- г) дещо вищою ніж середня в Україні;
- д) дещо нижчою ніж середня в Україні.

4. Які з представлених областей є найбільш лісистими?

- а) Закарпатська та Тернопільська;

- б) Закарпатська та Волинська;
- в) Закарпатська та Рівненська;
- г) Закарпатська та Львівська;
- д) Закарпатська та Івано-Франківська.

5. Які з цих курортів розташовані в даному економічному районі?

- а) Володимир-Волинський;
- б) Хмельник;
- в) Трускавець;
- г) Кobleво;
- д) Шацьк;
- е) Шешори;
- ж) Дубровиця.

6. Проблемами економічного розвитку цього економічного району є:

- а) найнижчий у країні рівень промислового розвитку;
- б) недостатня кількість водних ресурсів;
- в) недостатній розвиток транспортної мережі;
- г) відсутність можливості прямого виходу до державного кордону;
- д) області мають кордон із територіями з невизначеним статусом;
- е) заболоченість значної території.

7. Шацькі озера – група з понад 30 озер поблизу смт Шацьк. Шацькі озера розташовані серед лісових масивів, де побудовано багато санаторіїв і таборів відпочинку. Для охорони рідкісних природних комплексів у районі Шацьких озер у 1983 році створено Шацький національний природний парк. Зараз площа парку становить майже 50 тисяч гектарів. Територія, на якій розташовані озера, називається Шацьким поозер'ям. Найбільші з Шацьких озер: Світязь (пл. 27,5 км², друга за розміром природна водойма в Україні після озера Ялпуг), Пулемецьке озеро (пл. 16,3 км²), Луки (пл. 6,8 км²) та інші. Водяться вугор, окунь, плітка, щука, лин, лящ, карась, короп, сом, в'юн, є акліматизовані види (наприклад, в озерах Свитязі, Пулемецькому й Кримному — канадський сом, у Пісочному — форелеокунь, у Пулемецькому — чудський сиг, у Люцимирі і Чорному Великому озері — судак і сазан амурський). В окремих озерах водяться раки. Шацьке поозер'я за рішенням Рамсарської конвенції про охорону місць гніздування і відпочинку перелітних птахів, внесено до переліку особливо цінних територій на Землі. В якій області воно розташоване?

8. Які промислові центри розташовані в Північно-Західному районі?

- а) Червоноград;
- б) Новоград-Волинський;
- в) Умань;

- г) Дубно;
- д) Мукачеве;
- е) Ковель;
- ж) Кагарлик;
- з) Баштанка.

9. В якому з економічних районів найвища середня щільність населення?

- а) Столичний;
- б) Центральний;
- в) Північно-східний (Слобожанщина);
- г) Північно-західний;
- д) Карпатський.

10. В якому з економічних районів фіксується найбільша народжуваність в Україні?

- а) Столичний;
- б) Центральний;
- в) Північно-східний (Слобожанщина);
- г) Північно-західний;
- д) Карпатський.

11. В яких областях, що входять до складу Північно-Західного економічного району обсяги випуску продукції сільського господарства переважають над промисловістю?

- а) в Рівненській;
- б) в Волинській;
- в) всі відповіді вірні;
- г) всі відповіді невірні.

12. Структура населення Північно-Західного економічного району наступна:

а) в Волинській області проживає 68 %, в Рівненській 32 % населення району;

- б) в Волинській 48 %, в Рівненській 52 %;
- в) в Волинській 50 %, в Рівненській 50 %;
- г) в Волинській 39 %, в Рівненській 61 %.

13. За територією:

- а) Волинська область суттєво більша за Рівненську;
- б) Рівненська суттєво більша за Волинську;
- в) Області мають приблизно однакову територію.

9 ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РАЙОН

Питання до тестів «Причорноморський економічний район»

1. Яке місце за територією займає Причорноморський економічний район серед інших економічних районів України?
2. Які головні проблеми розвитку Причорноморського економічного району?
3. Основними водними артеріями Херсонської області є...
4. Яка галузь сільського господарства є провідною в даному економічному районі?
5. Які типи електростанцій розташовані в даному економічному районі? Які найбільші з них?
6. Суднобудівництво – галузь важкої промисловості, Україна має високий потенціал для розвитку даної галузі. Миколаївська область – лідер суднобудівництва в Україні, це найбільш розвинена в області галузь промисловості. Які з суднобудівних підприємств розташовані саме в Миколаївській області?
7. Які найбільші підприємства розташовані в Причорноморському економічному районі?
8. Які з областей, що входять в цей економічний район є найменшими за площею?
9. Які з виробників вин (в т. ч. шампанських) та коньяків розташовані в Причорномор'ї?
10. ПАТ «Одеський припортовий завод» (ОПЗ) є одним з найбільших підприємств регіону. До якої галузі промисловості воно належить?
11. Ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі функції і забезпечують потреби суспільства в лісових ресурсах. Загальна площа лісового фонду України – 10,4 млн. га, із яких заповідних лісів близько 15,8 %. Середня лісистість території країни становить 15,9 % (найнижча – в Запорізькій 3,7 %, Миколаївській – 4 % та Херсонській – 4,1 % областях). Яка лісистість Причорноморського економічного району?
13. Які курортні центри України розташовані в Причорноморському економічному районі?
14. Яка область України є лідером з посівних площ (28 тис. га) та виробництву плодів баштанних (бахчевих) культур, в т. ч. кавунів та динь?

Тести «Економіко-географічна характеристика Причорноморського економічного району»

1. Яке місце за територією займає Причорноморський економічний район серед інших економічних районів України?

- а) 3-є;
- б) 2-є;
- в) 1-е.

2. Які головні проблеми розвитку Причорноморського економічного району?

- а) не вигідне географічне положення;
- б) області мають кордон з територіями з невизначеним статусом;
- в) відсутність запасів мінерально-сировинних ресурсів;
- г) занадто висока щільність населення;
- д) недостатня зволоженість території, обмежені водні та лісові ресурси;
- е) несприятливі кліматичні умови для рекреаційних цілей.

3. Основним водними артеріями Херсонської області є:

- а) Дністер та Дунай;
- б) Дніпро та Інгулець;
- в) Південний Буг та Інгул.

4. Яка галузь сільського господарства є провідною в даному економічному районі?

- а) рослинництво;
- б) тваринництво.

5. В Україні є п'ять атомних електростанцій (4 діючих), в 2012 році атомна енергетика становила 46 % від загального виробництва електроенергії країни. Чи розташована якась з них в даному економічному районі?

- а) розташована (якщо так – напишіть яка);
- б) не розташована.

6. Суднобудівництво – галузь важкої промисловості, Україна має високий потенціал для розвитку даної галузі. Миколаївська область – лідер суднобудівництва в Україні, це найбільш розвинена в області галузь промисловості. Які з перерахованих суднобудівних підприємств розташовані саме в Миколаївській області?

- а) суднобудівний завод «Океан»;
- б) ПАТ «Завод Кузня на Рибальському» (попередня назва «Ленінська кузня»);
- в) Херсонський суднобудівний завод;
- г) Суднобудівний завод імені 61 комунара;

- д) Чорноморський суднобудівний завод (ЧСЗ);
- е) Кілійський суднобудівний судноремонтний завод;
- ж) ТОВ «Суднобудівний завод» (раніше Азовський судноремонтний завод).

7. Які з представлених підприємств розташовані в Причорноморському економічному районі?

- а) суднобудівний завод «Океан»;
- б) ВАТ «Пивобезалкогольний комбінат «Славутич»;
- в) завод «Центроліт»;
- г) ВАТ «Стаханівський завод феросплавів»;
- д) ТОВ «Олешківський паперовий комбінат» (м. Олешки раніше мало назву Цюрупинськ);
- е) ДП «Південмаш»;
- ж) завод «Точмаш»;
- з) компанія «Чумак».

8. Які з областей, що входять в цей економічний район є найменшими за площею?

- а. Миколаївська та Херсонська;
- б. Миколаївська та АР Крим;
- с. Херсонська и АР Крим;
- д. Миколаївська та Одеська.

9. Які з перерахованих виробників вин (в т. ч. шампанських) та коньяків розташовані в Причорномор'ї?

- а) агрофірма «Таврія»;
- б) ВАТ «Коблево» ;
- в) Артемівський завод шампанських вин;
- г) Ізмаїльський винзавод;
- д) Мукачівський винзавод.

10. ПАТ «Одеський припортовий завод» (ОПЗ) є одним з найбільших підприємств регіону. До якої галузі промисловості воно належить?

- а) верстатобудування;
- б) хімічна;
- в) металургія;
- г) суднобудівництво та судноремонт;
- д) харчова.

11. Ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі функції і забезпечують потреби суспільства в лісових ресурсах. Загальна площа лісового фонду України – 10,4 млн. га, із яких заповід-

них лісів близько 15,8 %. Середня лісистість території країни становить 15,9 %. Лісистість Причорноморського економічного району є:

- а) середньою по державі;
- б) найвищою в Україні;
- в) найнижчою в Україні;
- г) дещо вищою ніж середня в Україні;
- д) дещо нижчою ніж середня в Україні.

12. Які підприємства не розташовані в Причорноморському районі?

- а) ВАТ «Мотор Січ»;
- б) ВАТ «Арцизький завод залізобетонних виробів»;
- в) суднобудівний завод «Океан»;
- г) завод «Центроліт»;
- д) ТОВ «Новокаховський електромеханічний завод».
- е) ПАТ «Турбоатом»;
- ж) ГП «Південмаш»;
- з) Нікопольський завод феросплавів.

13. Які курортні центри України розташовані в Причорноморському економічному районі?

- а) Моршин;
- б) Генічеськ;
- в) Бердянськ;
- г) Кароліно-Бугаз;
- д) Коблево;
- е) Залізний порт;
- ж) Хмельник.

14. Яка область України є лідером з посівних площ (28 тис. га) та виробництву плодів баштанних культур, в т. ч. кавунів та динь?

- а) Запорізька;
- б) Одеська;
- в) АР Крим;
- г) Миколаївська;
- д) Херсонська.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чмирьова Л. Ю. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів / Л. Ю. Чмирьова, Н. О. Федяй. // Ефективна економіка. – 2013. – № 3.
2. Мазур А.Г. Проблематика економічного районування в сучасному регіональному вимірі / А.Г. Мазур // Зб. наук. пр. ВНАУ. Серія «Економічні науки». – 2011. – № 2. – С. 3–11.
3. Мацеха Д.С. Історико-етнографічний розвиток районування в Україні /Д.С. Мацеха, О.П. Костик // Збірник наукових праць ХНУ за 2012–2013 роки. – 2013. – С. 93–95.
4. Гаврись О. О. Практичне значення економічного районування / О. О. Гаврись // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : наук. вид. : тези доп. 26-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2018, [16–18 травня 2018 р.] : у 4 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – С. 112.
5. Дадашев Б. А. Регіональна економіка : навчальний посібник / Б. А. Дадашев, В. П. Гордієнко, В. В. Обливанцов. – Київ : «Центр учбової літератури», 2014. – 202 с.
6. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенов, О. П. Єгоров та ін. – Київ : Знання, 2009. – 373 с.
7. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий. – Київ : Знання, 2013. – 447 с.
8. Паламарчук Г. Проблеми концентрації виробництва в Україні // Економіка України. – 2008. – №11. – С.38–46.
9. Національна економіка : підручник / П. В. Круш та ін. – Київ : Каравела, 2011. – 448 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Північно-східний економічний район.....	6
2 Донецький економічний район	9
3 Столичний економічний район.....	14
4 Придніпровський економічний район	18
5 Центральний економічний район	22
6 Подільський економічний район.....	26
7 Північно-західний економічний район.....	30
8 Карпатський район.....	34
9 Причорноморський економічний район.....	38
Список літератури.....	41

Навчальне видання

**Методичні вказівки до виконання практичних занять
з дисципліни
«Розміщення продуктивних сил»
для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 — «Економіка»»**

Укладачі: ГАВРИСЬ Ольга Олександрівна
ГАВРИСЬ Олександр Миколайович
МАЙСТРО Руслана Григорівна

Відповідальний за випуск проф. Сисоєв В. В.

Роботу до видання рекомендував проф. Погорєлов М. І.

Редактор М. П. Єфремова

План 2019, поз.

Самостійне електронне видання
